

EDUCACIÓ AFECTIVA I SEXUAL INTEGRAL

Tallers a
l'Educació Secundària

“L'educació sexual comença en la infància i progressa a través de l'adolescència i l'edat adulta. El seu objectiu és secundar i protegir el desenvolupament sexual.

Es proveeix de manera gradual els nens i joves de la informació, de les habilitats i els valors positius per a comprendre i gaudir de la seva sexualitat, poder tenir relacions segures i satisfactòries i assumir la responsabilitat per la pròpia salut sexual i el benestar de la resta de les persones”.

OMS (2010)

PRESENTACIÓ

La sexualitat és una part central de l'ésser humà. Malgrat el reconeixement de les Nacions Unides (Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible) i l'evidència quotidiana de la seva importància en la vivència integral de la mateixa corporalitat, la construcció de les identitats i les relacions amb els altres; **l'educació afectiva i sexual és un dret** que encara està en gran part relegat a l'àmbit privat, silenciats o menyspreats per a nens i joves,

Des de la promoció de la salut i educació viva es planteja la importància de contribuir al desenvolupament afectiu i sexual dels infants i joves, a totes les etapes escolars. L'educació sexual integral implica l'aprenentatge sobre aspectes cognitius, emocionals, socials, interactius i físics de la sexualitat.

Des de La Ciranda treballem per oferir informacions adaptades a cada etapa madurativa i experiències de qualitat, amb un llenguatge clar i una actitud honesta i propera. Volem facilitar un desenvolupament humà integral i en positiu, que contribueixi a fer créixer les capacitats i les habilitats de cada persona.

Donem suport al cultiu de la confiança amb el propi cos i el respecte cap als altres, tenint en compte totes les diversitats i tenint cura de les diferents sensibilitats de cada context.

TALLERS A LES AULES

·∴ Considerem l'acompanyament dels afectes i les sexualitats com un dret fonamental d'infants i joves, des del naixement i en totes les etapes educatives ·∴

Tallers a les aules és un programa integral d'educació afectiva i sexual destinat als i les alumnes dels cicles d'educació infantil, primària i secundària.

Els tallers están impartits per Júlia Sánchez i Natacha Fabregat, co-fundadores de La Ciranda, les quals compten amb una llarga trajectòria en l'àmbit de la promoció de la salut, el respecte i el benestar en la vida sexo-afectiva de les persones.

El nostre programa pedagògic està adaptat a les necessitats de cada etapa madurativa, tot seguint les directrius dels marcs normatius de referència.

PROGRAMA INTEGRAL DE CENTRE

EDUCACIÓ INFANTIL

SEGON CICLE (P5)

- S1. Naixement i diversitat de famílies
- S2. Cura i coneixement del cos
- S3. Ampliant les expressions de gènere

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

CICLE INICIAL (2n)

- S1. Gestió emocional
- S2. Exploracions genitals i prevenció
- S3. Totes som diverses

CICLE MITJÀ (4rt)

- S1. Gestió dels conflictes
- S2. Diversitat corporal i ritmes de creixement
- S3. Respecte a la intimitat

CICLE SUPERIOR (6è)

- S1. Nèixer, més enllà de la reproducció
- S2. Canvis puberals
- S3. Plaer i influències de la sexualitat adulta
- S4. Diversitats afectivosexuals
- S5. Bon tracte en les relacions d'intimitat

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

1er ESO

- S1. Autoestima
- S2. Canvis fisiològics

2n ESO

- S3. Pressió Estètica
- S4. Anatomia genital

3er ESO

- S5. Diversitats afectivosexuals
- S6. Eròtiques

4rt ESO

- S7. Bon tracte
- S8. Drets reproductius

El projecte pedagògic CELEBREM LA SEXUALITAT

promou els següents valors:

1. Potencia els Drets Sexuals i Reproductius reconeixent-los com a Drets Humans Fonamentals, centrals en la vida de totes les persones, en totes les edats.

Es fonamenta en un model de coeducació que defensa la igualtat real d'oportunitats, el valor de la diversitat i el compromís per l'eliminació de tota mena d'estigma o discriminació, per fer real l'equitat amb perspectiva de gènere.

2.

3. Promociona la salut sexual posant paraules i apropant el saber sobre el naixement i el part, el coneixement del propi cos i els canvis vitals a la pubertat i l'adolescència, el plaer afectiu i sexual, el valor de la diversitat sexual i el bon tracte en totes les relacions d'intimitat.

Aprofita la curiositat innata i l'inici dels processos madurats en la biografia real dels infants i joves, per introduir una educació afectiva i sexual significativa, preventiva i d'impacte positiu, que desenvolupi l'autoconeixement, l'autoestima i l'autonomia, en un marc de relacions d'interdependència, per tenir competències per a l'assertivitat, la presa de decisions i la cura.

4.

5. Aporta informacions, habilitats i competències per revertir l'imaginari social i les conductes dominants fonamentades en l'educació del silenci i la culpa, la hipersexualització, la pornografia, l'estètica dominant i els models de consum; la discriminació i les agressions patriarcales, la visió androcèntrica, heteronormativa, binària o exclusivament reproductiva de la sexualitat.

Treballa a l'aula en base a models teòrics contrastats, amb metodologies actives, socioafectives i creatives, amb materials sensibles i creant ambients de confiança, adequant-se als processos madurats i psicosexuals de l'alumnat. Amb flexibilitat per atendre les diferents formes d'aprenentatge, relació i comunicació dels alumnes i les necessitats culturals i socials dels seus contextos educatius.

6.

7. El·labora i distribueix materials especialitzats vinculats amb l'economia social i solidària, el·laborats per productores, processos i materials amb responsabilitat vers la sostenibilitat mediambiental.

TALLERS A L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Destinatari (de 12 a 16 anys)

Alumnes d'aules de **1r ESO**

Alumnes d'aules de **2n ESO**

Alumnes d'aules de **3r ESO**

Alumnes d'aules de **4t ESO**

Durada

4 blocs temàtics amb un total de 8 sessions, 2 per cada curs. La durada de les classes és de 120 minuts

Periodicitat

1 dia a la setmana preferentment

Format

Per a un grup-classe (25 alumnes màxim) amb la presència d'un adult de referència.

Metodologia

Durant l'adolescència necessitem establir una presència continuada amb els joves perquè aquests ens reconeguin com a referent i puguem establir un vincle de confiança i complicitat. Per aquest motiu és important poder oferir un mínim de 2 sessions per cada grup-classe i comptar amb la presència del tutor/a durant tota la sessió. Podeu fer els blocs de continguts recomanats per a cada curs o adaptar els continguts a les necessitats del vostre centre.

Als tallers de 120 minuts compartirem un temps d'exposició dinàmica dels continguts, un temps per a preguntes i una activitat plàstica i manipulativa que permet als alumnes integrar i reapropiar-se dels coneixements d'una manera més creativa i expressiva. Aquesta segona part de la sessió afavoreix l'aprenentatge creatiu i no lineal de tot el que hem compartit i permet connectar la comprensió intel·lectual amb l'expressió emocional i expressiva. Fomenta la creativitat i la generació de noves lectures i connexions.

Pel que fa als continguts, els blocs temàtics s'organitzen en funció de les qüestions detectades a les aules, les orientacions del Pla d'Acció Tutorial, els compromisos curriculars de cada etapa educativa i les recomanacions de referència en matèria de coeducació, promoció dels drets sexuals i reproductius i Educació Afectiva i Sexual Integral.

Els temes clau que treballem al llarg del programa pedagògic "Celebrem la sexualitat" són:

La reproducció humana, més enllà de la biologia, que inclogui també els processos de decisió que implica l'elecció d'un embaràs desitjat i la diversitat en els models de criança.

La diversitat corporal, els canvis durant la pubertat, la benvinguda de la menarquia i l'espermarquia i el discurs crític davant la pressió estètica.

El coneixement i el respecte davant la construcció de la identitat i l'expressió de gènere.

El coneixement del cos, l'alfabetització genital, el respecte a la intimitat en banys i vestuaris i la prevenció de l'abús sexual infantil.

El descobriment del plaer genital, la comunicació assertiva i la cura en els jocs d'intimitat. La prevenció de la hipersexualització i de la visualització involuntària de la pornografia.

El bon tracte en totes les relacions, la gestió emocional, la resolució constructiva dels conflictes i la prevenció de les violències masclistes.

SESSIONS

1r ESO

S1. Autoestima i decisions assertives

Én aquesta primera sessió volem treballar sobre la millora de l'autoestima i la salut emocional com a fonaments imprescindibles per gaudir i prendre bones decisions.

L'autoestima és un valor imprescindible per la vida íntima de totes les persones i pot estar relacionada amb tenir una bona autopercepció, gaudir amb una mateixa i sentir-se preparada per posar límits, assumir responsabilitats i demanar ajuda.

Igualment, en la presa de decisions és important connectar amb una expressió assertiva dels desitjos i necessitats personals per construir relacions empàtiques que ens enforteixin.

Durant la sessió, i en un procés de supervisió mútua, l'alumnat compartirà bones pràctiques per augmentar la seva autoestima i es marcarà objectius a curt termini per gaudir de la seva vida afectiva i sexual a la seva manera, més enllà de les pressions de grup i els missatges dominants.

Ens interessa que totes les persones del grup-classe coneguin com funcionen els processos fisiològics de la pubertat i la florescència a escala hormonal, emocional i relacional, més enllà de les particularitats dels seus sistemes reproductius.

Apostem per oferir una mirada positiva sobre l'entrada a la florescència, i una mirada de valor entorn la menstruació i l'esperma i volem que aquestes experiències es puguin relacionar amb la salut, l'autoconeixement, la higiene, el benestar, el plaer i també amb el control energètic i de la fertilitat.

Introduïrem els materials necessaris per representar els genitals interns i externs i poder representar la funcionalitat de cada part d'una manera dinàmica i propera.

Específicament, aprofundirem sobre el coneixement del cicle menstrual i el cicle espermàtic i compartirem diferents materials, recursos i recomanacions compartides per tenir la millor gestió del cicle menstrual i espermàtic possible.

S2. Canvis fisiològics

S3. Pressió estètica

Reflexionem sobre com els estàndards dominants de bellesa poden arribar a influir en l'autoestima i l'autopercepció de cadascú de nosaltres. Compartirem les inquietuds que podem viure durant la pubertat i l'adolescència amb relació a la nostra figura corporal. Reforçarem els drets de les persones amb corporalitats diverses i posarem al centre, a totes les persones, més enllà de què tinguin cossos més o menys normatius.

Revisarem els prejudicis entorn la grassofòbia, la discriminació per la diversitat funcional i davant tots els cossos que no es llegeixen segons el filtre de l'estètica dominant.

Per altra banda, analitzarem imatges del nostre context audiovisual i identificarem les tendències de cosificació i hipersexualització a les xarxes socials, en la publicitat comercial i en els productes de consum.

En aquesta sessió volem presentar l'anatomia de la vulva i el penis, no només com a parts del cos vinculades amb la reproducció humana i la funcionalitat fisiològica, sinó també i sobretot, vinculades amb el plaer. Igualment, veure'm que hi ha moltes altres zones erògenes en el nostre cos i que els òrgans més vinculats al plaer van més enllà de la genitalitat.

Volem que els alumnes puguin identificar els genitals interns i externs amb respecte. Treballarem perquè puguin anomenar correctament totes les seves parts i conèixer les seves funcions i sensibilitats. Un coneixement essencial per l'autoconeixement, la cura del propi cos, el respecte i una autopercepció positiva de la mateixa sexualitat.

Igualment, veure'm les limitacions de l'imaginari dominant en relació amb les pràctiques sexuals, habitualment centrat només en la pràctica del coit o la masturbació masculina. A través del coneixement anatòmic del plaer descobrirem la potencialitat d'altres pràctiques per la vivència del plaer i les seves parts i conèixer les seves funcions i sensibilitats és essencial per l'autoconeixement, la cura del propi cos, el plaer i el respecte.

S4. Anatomia genital

S5. Diversitats afectivosexuals

A partir de les sigles LGTBQIA+ reconeixem les experiències reals entorn les diversitats sexoafectives. Ens fixarem en diferents qüestions que fan que siguem diversos com la morfologia genital i l'assignació del gènere al néixer, la construcció de l'expressió gènere i l'acceptació de la identitat de gènere, entorn l'orientació del desig i la construcció de les relacions d'intimitat.

La majoria dels estereotips de gènere es reproduïxen des de la infància i poden començar a qüestionar-se o assentar-se en la florescència. En el moment vital de consolidació de la identitat i els comportaments socials, qüestionarem especialment la discriminació homofòbica i per LGTB-fòbia.

A través del Nine, aprendrem més sobre les identitats de gènere assignades al néixer i les identitats sentides. I sobre les experiències de transició en l'assignació del sexe-gènere i en el qüestionament del binarisme de gènere.

Parlarem de l'autoplaer en els nois i les noies com a font d'autoconeixement i autoestima. En l'adolescència, les experiències sexuals més gaudides i més habituals tenen a veure amb la masturbació i encara hi ha molts alumnes que experimenten culpa i vergonya quan hi pensen.

Ens interessa compartir les expectatives i pors que puguin tenir entorn "la primera vegada" i totes les idees preconcebudes sobre el coit en les relacions heterosexuales. Igualment, mirarem com protegir-nos de les pors i males experiències, no només amb mètodes anticonceptius.

Revisarem les situacions d'exposició involuntària a la pornografia i també els motius que ens porten a buscar-la explícitament. En farem una lectura crítica i presentarem altres alternatives on poden trobar referències eròtiques més respectuoses, reals i diverses.

Parlarem de diferents situacions relacionades amb els Abusos Sexuals en l'adolescència i sobre quines actituds i recursos poden protegir-nos davant l'ASI i quins indicadors cal tenir en compte per detectar-los i no exercir-los.

S6. Eròtiques

S7. Relacions d'intimitat

És una sessió per reconèixer el naixement com un esdeveniment important de la vida personal i familiar. Els materials i dinàmiques que us proposem permeten comprendre millor les diferents qüestions sobre la planificació, la concepció, gestació, part, naixement i lactància.

Farem valdre els processos biològics, però també destacarem la importància del desig, el compromís i les decisions responsables en les diferents formes de concepció i criança.

A través dels materials podrem representar el part i comprendre millor la importància de la cura de les persones gestants durant tot el procés, alhora que podrem fer valdre els recursos i les xarxes de suport per sostenir l'inici de la vida humana.

Veurem diferents maneres en les quals les persones podem establir relacions per sentir els vincles d'intimitat, l'enamorament o l'atracció i el plaer sexual. Compartirem les pràctiques de responsabilitat relacional que afavoreixen pactes clars, honestos i seguritzants amb els altres, i permeten gaudir de relacions afectives i sexuals que ens enforteixen i ens omplen d'alegria i confiança.

Les relacions d'intimitat a la florescència poden estar plenes de desig, plaer i bons tractes. Igualment, en alguns casos, podem viure relacions de maltractament. En aquest sentit, revisarem com el masclisme, els abusos de poder, la necessitat de dominació i el control ens travessen i poden afectar les relacions que compartim amb els altres.

En aquest sentit, posarem l'atenció en les persones que exerceixen bons tractes en les relacions d'intimitat i denunciarem totes les violències perquè deixin d'estar legitimades.

S8. Drets reproductius

Acompanyar la sexualitat en l'adolescència

Temàtiques :

Sobre l'alfabetització genital i sobre com acompanyar les exploracions genitals, amb un/a mateixa i amb els/les altres.

Sobre la prevenció dels abusos sexuals

Amb exemples quotidians per incorporar un diàleg tranquil sobre el coneixement del propi cos, els canvis físics i emocionals de la pubertat i l'arribada de la menarquia i l'espermarquia.

Permet tenir recursos per acompanyar el despertar del plaer eròtic i ajudar-los a diferenciar les mateixes experiències de la possible invasió de la sexualitat adulta (hipersexualització, pornografia...).

Per saber més de la construcció de les identitats i l'expressió dels gèneres en el dia a dia.

Sobre comunicació assertiva per afavorir l'autoestima i el dret a l'agència i l'autonomia.

Presentem materials específics i pretextos per iniciar converses i noves consignes per mirar la sexualitat dels joves amb una mirada renovada.

Permet compartir dubtes sobre situacions habituals a les aules.

DATES I HORARIS HABITUALS :

1 sessió de 2 hores (Sessions presencials o telemàtiques)

El projecte pedagògic CELEBREM LA SEXUALITAT segueix les següents normatives i orientacions específiques:

- **Declaració dels Drets Sexuals i Reproductius (Beijing, 1995).**

https://worldsexualhealth.net/wp-content/uploads/2013/08/declaracion_derechos_sexuales_sep03_2014.pdf

- **Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides (2015)**

http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/educacio_i_sostenibilitat/desenvolupament_sostenible/agenda-2030-ods/

- **La salut sexual i la seva relació amb la salut reproductiva: un enfocament operatiu (Organització Mundial de la Salut, 2018)**

https://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/sh-linkages-rh/es/

- **Orientaciones técnicas internacionales sobre educación en sexualidad (UNESCO, 2018)**

https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000260840_spa

- **Indicadors de qualitat de l'Estratègia per a la Salut Sexual i Reproductiva de l'Ajuntament de Barcelona (2016)**

<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/112458/1/Criteris-de-qualitat-intervencions-educacio-afectiva-i-sexual-implementades-als-centres-educatius-Barcelona.pdf>

- **Programa de coeducació, perspectiva de gènere y educación afectivosexual al currículum (Departamento de Educación de Cataluña, 2021)**

<https://blocs.xtec.cat/coeducacioiigualtat/2017/09/04/materials/>

- **Protocol d'actuació de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu (2007)**

<http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.htm>

CELEBREM
LA SEXUALITAT

www.laciranda.com

info@laciranda.com

[@la_ciranda](https://www.instagram.com/la_ciranda)